

Semblança de mossèn Pere Ribot i Sunyer

JORDI GOÑI

historiador

QUAN un hom sent a parlar del Montseny pot ser que pensi que és un lloc on ha anat a passejar, a buscar castanyes, a caçar bolets o a veure neu quan hi ha nevat. Pot ser que algú, segurament menys, pensi en Guerau de Liost (o Jaume Bofill i Mates) i la seva Muntanya d'ametistes. I no gaires semblen recordar, o saber, que a la falda de llevant d'aquesta muntanya hi va fent la viu-viu un capellà poeta, mossèn Pere Ribot. El seu lloc de posada és concretament la rectoria de Riells del Montseny, poble que a hores d'ara encara conserva gran part del seu encant natural.

Mossèn Pere Ribot i Sunyer fa més de 50 anys que va arribar a Riells del Montseny per encarregar-se de la parròquia de Sant Martí. Des d'aleshores aquest petit racó montsenyenc ha estat cau del resistencialisme català, però també d'espiritualitat i de cultura, tot a l'escalf d'aquesta persona modesta i humil. No cal oblidar, com exemple de la frase «darrera de cada gran home hi ha una gran dona», la tasca silenciosa que ha fet, al costat del poeta, la seva germana, la Pepeta, persona que ha tingut cura de les feines domèstiques de la casa.

Mossèn Pere, que és així com se'l coneix popularment, és persona de memòria prodigiosa, que tant pot dur-lo a parlar de fets de la seva joventut com d'esdeveniments més propers. No solament això: es pot ben dir que gaudeix d'una ment clara, on té cabuda la personal racionalització del món que l'envolta. No és menystenible la seva capacitat de treball, i més si tenim presents els seus 86 anys: la jornada començava, fins fa poc, en les primeres hores del matí i s'acabava ja de fosc (seguint l'horari del món pagès, no tant de l'actual com el del que ell va conèixer i compartir durant els primers anys d'ésser a Riells). És ben veritat, però, que els anys no perdonen, i darrerament s'ha vist obligat a modificar els seus costums per prescripció mèdica. Ara ja no es lleva a les 5 del matí, com ha fet durant més de 50 anys: els metges li han dit que no ho faci abans de

les 9, i ell ho ha acceptat amb la murrieria característica del pagès (com l'ha qualificat Albert Manent), i els ha dit que sí, però s'aixeca a les 8.

Tot això li permet d'anar treballant en el camp de la poesia (va donant a la llum una quantitat important de poemes), i d'anar conformant el que ha de ser un llibre sobre les terres que varen veure néixer el cristianisme: Palestina. Fins i tot ja té títol per aquest llibre: Cop d'ull a la terra de Crist. I el títol és deutor, al seu parer, del poc temps de què va disposar per conèixer sobre el terreny aquells indrets.

El domini que té de la llengua li permet de sentir-se a gust tant en el camp de la poètica com en el de la prosa, però és al primer que ha dedicat més atenció.

La seva poesia, a diferència de la seva prosa, té un accés difícil, però un cop s'ha aconseguit, hom s'adona de la seva bellesa, de la quantitat de coses que transmet en poques paraules (darrera les quals s'endevina una recerca pacient i meticulosa de la paraula adient). La prosa, fàcilment qualificable de poètica, és un torrent de sentiment, per on es canalitza la multitud diversa de sensacions que desperta en el poeta allò de què parla: penso, concretament, en el seu llibre El Montseny, obra diferent, original, que va més enllà d'una mera descripció d'un indret.

Més amunt s'ha parlat de mossèn Pere Ribot i de Riells del Montseny com d'una llar que mantenia encesa la flama nacional davant els forts vents que els bufaven en contra: exemples de tal cosa n'hi ha de tota mena, des de fer la missa en català a aixoplugar, o promoure, tota iniciativa que contribuís a mantenir l'esperança en un futur millor per a Catalunya i els catalans. Tal com ell ha dit en més d'una ocasió, però vull recordar precisament quan ho digué la nit del 3 d'octubre de 1993, durant el sopar-homenatge que li va retre el poble de Breda, «ens podran arrancar, però no desarrelar».

Per aquest indret del Montseny han passat personatges d'un pes cultural i polític molt important: Ferran Soldevila, Carles Riba, Joan Triadú, Joan Fuster, Marià Manent i el seu fill Albert, Max Cabner, Jordi Pujol, i un llarg etcètera que faria un llistat llarguíssim. Tots han trobat en Pere Ribot i en l'ambient de què s'envolta un estímul per carregar les piles i tornar al combat de la vida diària, però també a la feixuga tasca de lluitar per uns ideals en unes condicions ben adverses.

Del compromís de mossèn Pere amb la pervivència de la realitat nacional de Catalunya durant els anys de la dictadura franquista voldria posar només un exemple: la Festa Literària de la qual foren els principals promotors mossèn Pere Ribot i Joan Triadú, i que volia ser un homenatge a Jacint Verdaguer. Així, aquell dia es donaria a conèixer el veredicte

d'un concurs literari, el qual estava obert a obres en vers i en prosa. El cert, però, és que l'homenatge a mossèn Cinto va ser, a més, l'excusa utilitzada per poder aplegar en un mateix lloc persones importantíssimes de la cultura catalana d'aleshores. Hi eren presents, entre d'altres, Alexandre Galí, Pius Font i Quer, Marià Manent, Josep M. Boix i Selva i Joan Triadú. Però fixem-nos, a més, en quins varen ser els guanyadors dels diferents premis que es concediren en aquella festa literària, els quals també hi varen ser tots presents.

Comencem, primer, pels autors d'obres en vers:

– Carles Riba fou el guanyador del primer premi de poesia, per la composició «Els tres Reis d'Orient». I s'atorgaren tres accèssits: a Blai Bonet per «Tres poemes espirituals», a Joan Fuster per «Terra en la boca» i a Jordi Sarsanedes per «Ocells d'espart». Remarcar un fet: dels tres guanyadors dels accèssits, un era de les Illes, l'altre del País Valencià i el tercer del Principat. Anècdota?

– l'apartat dedicat a premiar una poesia inèdita sobre el Montseny fou declarat desert, però s'atorgaren dos premis menors, que correspongueren a Felip Graugés per «Tribut a Guerau de Liost», i a Osvald Cardona per «Tarda al Montseny».

– en el tercer apartat, dedicat a premiar poetes inèdits, Antoni Sala obtingué el primer premi amb «Illa perduda», mentre que Manuel Nadal, amb «La immòbil sorpresa», s'endugué el segon. En aquest apartat també es concedí un accèssit, que va recaure en Frederic-Pau Verrié, per la seva obra «Elegia d'un soldat».

I tot seguit, els guanyadors d'obres en prosa:

– Maurici Serrabima fou qui obtingué el primer premi de l'apartat al qual podien concórrer assaigs dedicats a la relació entre Jacint Verdaguer i el Montseny: la seva obra duia per títol «El Montseny en la intimitat de Verdaguer». El segon premi d'aquest apartat fou per a Josep Miracle i la seva obra «El Montseny en Jacint Verdaguer».

– a Ferran Soldevila i la seva obra «Guerau de Liost i el Montseny» fou concedit el primer premi de l'apartat al qual podien concórrer assaigs dedicats a la relació entre Guerau de Liost i el Montseny. El segon premi d'aquest apartat fou per a Esteve Albert i la seva obra «L'home del Montseny».

Cal afegir que a tot aquest festival literari s'hi va afegir l'actuació de la Coral Sant Jordi, dirigida per Oriol Martorell, i la de l'Orfeó Català, dirigida per Lluís M. Millet. També cal esmentar que en aquella diada, i

ens hem de situar en el moment d'aleshores per comprendre la importància del fet, mossèn Pere Ribot va celebrar una missa de cara a la gent i en català. A més, l'acte va estar presidit per una senyera catalana que mossèn Pere tenia des dels temps de la Guerra Civil (i que encara conserva: la podem veure públicament cada 11 de setembre).

Totes les obres premiades (en algun cas parcialment), les adhesions a la celebració literària d'autoritats religioses (com la d'Aureli M. Escarré, abat de Montserrat, o la de Gregorio Modrego Casaus, arquebisbe de Barcelona), i diverses fotografies de persones i moments de la festa, foren recollides en un llibre que va aparèixer a finals del 1955. Aquest mateix llibre conté la Memòria del secretari del concurs literari (Joan Triadú), i un «agraïment», un «parlament inicial» (a manera de pròleg) i una «cloenda» de mossèn Pere Ribot. A més a més, també s'hi reproduïa la primera part del projecte de construcció d'una església-abadia per a la parròquia de Sant Martí de Riells. La realització de tal projecte, obra de l'arquitecte Antoni Fisas, va ser una altra de les motivacions declarades de la festa literària. Però, tal com reconeixia mossèn Pere en la cloenda del llibre (redactada en la tardor del 1955), només se'n realitzarien aspectes concrets, tot esperant temps millors.

Per resumir tot el que s'ha dit fins ara de mossèn Pere Ribot i Sunyer, pel que fa a com ell sent el fet de ser català, utilitzaria unes paraules seves: «Presència i Resistència».

I tot dut a terme per una persona que va fent de manera silenciosa, sense estridències, malgrat tenir en el seu haver, entre d'altres distincions, una Creu de Sant Jordi i una Medalla de la Ciutat de Barcelona, que va conèixer la majoria de les patums del temps en què la cultura i la nació catalana patien l'ofec del franquisme, i que va participar, en la mesura de les seves possibilitats i mitjans, en la superació del període que va seguir a la guerra incivil –tal com ell l'anomena–, tot sense oblidar les obligacions religioses amb la parròquia que té encomanada.

Així, si llarga és la llista de persones de renom que han visitat Pere Ribot, més llarga seria la que recollís la munió de gent anònima que ha fet el mateix. Ja sigui en el banc de pedra adossat a la façana de l'església de Sant Martí, en el menjador de la rectoria (quina estança més acollidora!: la llar, la sòlida taula de fusta, el paisatge que s'entrelluca per la finestra, etc.), pels voltants de l'església o en algun espai de l'«Hostal Bell-lloc» –la seva segona casa–, mossèn Pere sempre té un temps i unes paraules per a tothom.

A més, trobem mossèn Pere arreu d'aquests topants del Montseny (Joanet, Breda, Riells, etc.), ja sigui a través de la seva presència nomi-

nal (nom de carrers, per exemple) com a través de la seva obra literària: especialment vull esmentar la reproducció d'un seu poema sobre una pedra a l'entrada del poble de Joanet, o l'altre seu poema que trobem en la bredenca Font d'en Mingo –quina vista del Montseny des dels bancs d'aquesta font!–, sense oblidar el poema gravat sobre una estela pètria al costat de l'entrada de la rectoria de Riells. A tot això acompanya aquell poema que ha fet per un programa de festa major, per un bateig, per un casament, per una esquela, etc.: tothom que li demana la col·laboració literària en el que sigui sap que té el sí per endavant. En aquest sentit, vull reproduir el que se li va dir en un moment del sopar-homenatge a què hem fet referència anteriorment: «és impossible trucar a la porta de mossèn Pere, sempre la té oberta».

Obra de mossèn Pere Ribot i Sunyer:

Poesia:

- *Laetare*, Publicacions de «La Revista», Barcelona, 1935.
- *Llengua de foc*, Premi «Óssa menor», Els llibres de l'Ossa menor, Barcelona, 1950.
- *El pont de l'àguila*, amb boixos d'Antoni Gilabert, Editor Joan Jover, Barcelona, 1951.
- *L'ombra dels tres (Verdaguer. Bisbe Torras, Lluís Millet)*, Editorial Estel, Barcelona, 1952.
- *Si el gra no mor...*, Els Llibres de l'Ossa menor, Barcelona, 1959.
- *La pedra en la veu*, Premi «Josep Carner», Edicions Proa, Barcelona 1971.
- *Llevat d'amor*, col·lecció «Ausiàs March», Editorial Vosgos, Barcelona, 1975.
- *Cadolles de muntanya*, Obradors altés, Barcelona, 1978.
- *El crit del desert*, Edicions Proa, Barcelona, 1981.
- *La seu adorant (Catedral de Girona)*, amb xilografies d'Antoni Gilabert, Editat per la Fundació d'Història i Art Roger Belfort, Santes Creus, 1983.
- *Nadal al Montseny*, Cardedeu, 1985.
- *El petit gran do*, Edicions Terra Nostra, Barcelona, 1987.
- *Versicles*, Editat per Pere Ribot, Impressors Altés, Barcelona, 1988.
- *A mitja veu*, Editat per Pere Ribot i amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Imprès per Gràfiques Trema, Arbúcies, 1988.

– *Gresol interior*, Editat per Pere Ribot i amb la col·laboració de la Diputació de Girona, el Consell Comarcal de la Selva i l'Ajuntament de Riells-Viabrea, Imprès per Gràfiques Trema, Arbúcies 1991.

– *L'esperit en un punt*, Edicions Palahí, Girona, 1991.

– *Intimitat*, Editat per Pere Ribot i amb la col·laboració de la Diputació de Girona, el Consell Comarcal de la Selva i l'Ajuntament de Riells-Viabrea, Imprès per Gràfiques Trema, Arbúcies, 1992.

Prosa:

– *Cento martiri*, Amb la col·laboració de J. Costa i Deu i Octavi Saltor, Gènova, 1937.

– *El Montseny*, Col·lecció «Imatge de Catalunya», Edicions Destino, Barcelona, 1975.

Reproduccions fonogràfiques:

– *Poemes, recitats per l'autor*, Disc de Vergara, 1963.

– *Poemes de Mn. Pere Ribot recitats per l'autor*, Eufònic, 1989.

I multitud de poemes solts en revistes, programes de festes diverses, de comunions, de bateigs, etc.

